

Konsten att ockupera ett hus

När Trulsa, Martin, André och deras vänner inte kunde hitta någonstans att bo tog de lagen i egna händer och ockuperade ett tomt hus. Men drömmen om ett eget hem blev kortvarig.

Text: Kristina Wahlgren Foto: André de Loisted

Lördagen den 11 oktober

Det är kväll. Gulnande löv hänger krampaktigt kvar i träden på gården, många ligger redan som ett tjockt täcke över marken. Förberedelserna i huset på Kävlingevägen 51 i norra Lund har pågått i veckor i hemlighet.

Nu är det vitputsade funkishuset städat från den värsta smutsen, fönstren är igenspikade med träplankor. De första ockupanterna intar huset som de döper till Smultronstället. De barrikaderar sig i tron att de ska bli utkastade av polisen.

Men inget händer. Kommunen gör inte någon polisanmälan och de kan sova lugnt.

När André Bardun knackar på tidigt på kvällen finns här redan ett tjugotal personer. De kommer alla att bryta mot lagen när de ska försöka skapa sig en vardag och ett eget hem.

– Jag var så jävla nervös de första dagarna. Att man skulle komma hem från skolan och alla våra saker vara utslängda, säger Trulsa.

Ockupationen handlar inte bara om att få tak över huvudet. Det är också en protest mot bostadsbristen. – Det är skittufft att få lägenhet i Lund, säger André, som tidigare var hemlös.

Fredagen den 31 oktober

André kommer springande uppför trappan med ett trasigt armstöd i handen.

– Har vi något lim? Har ni sett några skruvar?

– Du får väl leta, svarar Trulsa, som redan är fullt upptagen med att bygga en soffa i det lilla rökrummet på andra våningen. André försöker samtidigt laga en trasig fåtölj där nere.

På bottenvåningen finns kök och allrum. Några mattor pryder golven

Drömmen har slagits itu. Det blir inget kollektiv på Kävlingevägen 51 i Lund. Efter tre veckor och tre dagar slår polisen in dörren i det ockuperade huset och en grävskopa sätter tändarna i det. Det tar en timme att riva. Trulsa letar efter sina saker i bråten. Hon kan inte förstå att polisen valt att ta ut en gammal mikrovågsugn. "Alla madrasserna då? Det är ju dem vi behöver. De var faktiskt folks privata."

och vid sofforna finns både tv och tv-spel. En bärbar dator ligger uppslagen på ett golv. Det hänger storblommiga sjuttioalsgardiner i ett fönster, på borden ligger dukar och i en vas står några vissna röda rosor. En trappa upp, i rummet där tillfälliga nattgäster sover, är golvet täckt av madrasser, täcken och sovsäckar. I ockupanternas sovrum när två stora hemsnickrade väningsängar ända upp till taket. Det känns nästan som vilket kollektiv som helst, skillnaden är de igenbomrade fönstren och frågan alla besökare måste svara

på innan de släpps in: "Vem är det?"

Trulsa pendlar till gymnasiet i Kristianstad och har flyttat in tillsammans med sin pojkvän Martin. Det gör dem till ett av husets tre par. Han är 21, hon är 19 och flyttade hemifrån för mer än ett år sedan.

– Vi är fem barn, två vuxna och två hundar, berättar Trulsa. Jag är äldst och har redan flyttat hemifrån en gång. Jag känner inte att jag kan flytta hem igen. Varför jag inte bor i Kristianstad? Därför att det är Kristianstad.

Martin liksom André är arbetslös.

Smultronstället. Det var det gulligaste namnet de kunde komma på.

– Men jag skulle nog vilja jobba som elektriker. Det vore kul, säger Martin.

Den här eftermiddagen har de två besökare, Andreas och Rufus, som bor hemma hos föräldrarna och går på gymnasiet. Annars är huset tomt. De flesta är iväg och förbereder morgondagens demonstration. Då ska ett hundratal personer tåga från Stortorget i centrala stan till det ockuperade huset.

Det knackar på dörren. När Rufus öppnar får han två burkar vita bönor i tomatssås i sin famn. Ilse Gnadt,

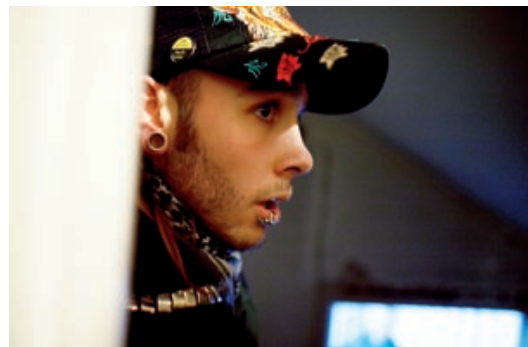
som själv har varit flykting, kommer förbi var och varannan dag.

– Jag kan tänka mig in i deras situation. Jag skänker det som jag känner att jag har överflöd av.

– Hon är en riktigt vänlig själ, konstaterar André när dörren gått igen.

Gensvaret från allmänheten har varit enormt. Få negativa reaktioner, desto fler positiva. De får dagligen besök från folk som vill skänka saker.

– Vi har fått jättemycket uppskattning. Grannarna älskar oss. Gamla

Hemlös. André Bardun har sitt hem i Smultronstället, tidigare var han hemlös. Nu hoppas han att hans och de andras aktion ska ge uppmärksamhet åt ungas bostadssituation.

Hemmafixare. Dagar och många nätter ägnas åt att renovera huset. I rökrummet ska en trasig fåtölj ersättas med en väggfast soffa.

Därför revs Smultronstället

Ansvariga på kommunen säger att:

- 1 Ockupationen var olaglig.
- 2 Huset var utdömt som bostad och därför inte ett säkert boende.
- 3 Det var för att förhindra att ockupanterna tog tillbaka huset efter att polisen tömt det.

tanter kommer förbi med mat och annat. Det är bra, vi behöver allt vi kan få, säger André.

Elen är i gång. Men trots att ockupanterna erbjudit sig att betala både el och hyra tar kommunen inte emot några pengar. Det vore att erkänna dem som hyresgäster. I stället har ockupanterna delat ut femtioöringar på stan.

– Det är ju skattebetalarna som betalar så det är inte mer än rätt, säger Trulsa.

Sedan ett par dagar har de vatten. Någon har varit här och hjälpt till. Vem vill de inte säga.

– Jag kan säga så mycket som att personen jobbar på vattenverket och att hon eller han var här efter arbetstid, berättar Trulsa.

Enligt kommunen är det inte säkert att använda vare sig vattenledningar eller avloppen. Men ockupanterna anser att de har tänkt på

säkerheten. Det finns brandfilter och brandsläckare placerade över hela huset. I sovrummet blinkar en brandvarnare i taket. Snart ska de två sovrummen byggas om till sju mindre.

Tisdagen den 4 november

”Vi är stormade.” Trulsa hade lämnat huset vid tio. Det går en timme, sedan får hon sms:et. Hon tror först att det är ett skämt men vänder tillbaka. På plats finns polisbilar, flera hundpatruller och insatsstyrkan från Malmö. Folk gråter och skriker. Sex ockupanter, däribland Martin, grips misstänkta för grovt olaga intrång. Rivningen av huset tar en timme. Det enda som sedan återstår av Smultronstället är en stor hög med tegelstenar och bråte. Trulsa gråter.

– Snacka om slöseri med skattepengar. Alla dessa poliser och alla våra saker, bara borta. Vi hade mas-

sor med konstgrejor där inne.

Hon nickar mot högen där ett begravt brandlarm ljuder. Ett tjugotal personer balanserar runt och letar efter personliga tillhörigheter, kläder och konservburkar. Då och då tutar en passerande bil som svar på uppmaningen på en av banderollerna ”Tuta för bostad åt alla”. Tv filmer och journalister intervjuar. Den snabba rivningen är inget som ungdomarna räknat med.

– Jag är helt överrumplad. Kommunen skulle ha sitt nästa möte om två veckor och senast i går kväll sa vi att vi i alla fall bor säkert till dess, säger Trulsa, samtidigt som hon försöker hålla tillbaka tårarna.

André kommer till huset först när polisen tömt det. När grävskoppan tar sina första bett bryter han samman. Han får åka hem till en bekant och vila.

– Helvete. De river mitt hem. Allt

”Det enda jag kunde tänka i cellen var: bara de inte river det.”

Martin

Till läns. Det är inte deras hus egentligen. Men det blir deras hem. Tio personer bor här permanent, många fler sover över varje natt.

Vegokök. Finns på bottenvåningen. Köttköket ligger en våning upp.

Utedusch. Fast André är den enda som hinner använda den.

Familjeliv. Trulsa och Martin är ett av tre par som bor på Smultronstället och planerna är att bygga enskilda sovrum åt alla.

jag äger ligger i rasmassorna. Jag är hemlös igen, vad annat kan jag göra än bryta ihop.

Martin vet inte att Smultronstället inte finns mer där han sitter inlåst i en cell i polishuset. Det är advokaten som blir först med att berätta.

– Det enda jag kunde tänka i cellen var: bara de inte river det, bara de inte river det.

Måndag den 10 november

Trulsa tar ett sista bloss innan vi går in på ett kafé i centrala Lund och slår oss ned vid ett bord allra längst in. Det har gått över en vecka sedan Smultronstället revs. Det finns mycket att berätta. Nya husockupationer, nya polisinsatser, nya intervjuer. Känslan av allmänhetens stöd och alla nya vänner blandas med känslan av svek.

– Vi trodde vi var safe. Vi hade ingen nattvakt och hade inte barri-

kaderat ytterdörren, säger Trulsa.

Sedan de tvingades lämna Smultronstället har Martin sovit på olika soffor, Trulsa hemma hos sin mamma och André har genom socialen fått en säng på ett vandrarhem i Kävlinge.

– Det är väl inte så kul. Jag har fått någonstans att sova men inte någonstans att bo, säger André.

Ändå är de nöjda med vad de har åstadkommit och planerna är många: improvisationsteater, filmvisning, fika med politiker. På Facebook har Smultronställetsupport nästan 1 700 medlemmar.

– Det börjar bli en rörelse i stan och det är många äldre som är positiva. Det trodde vi nog inte, säger Martin. ☺

Fotnot: Ockupanterna riskerar åtal för grovt olaga intrång. Trulsa och Martin vill därför inte ha med sina efternamn.

Ockupationer vi minns

Den kanske längsta ockupationen pågår fortfarande. I början av 1970-talet ockuperades det före detta militärområdet Christiania i Köpenhamn. I dag, 37 år senare, bor här 800 personer. Danska staten vill att Christiania ska omvandlas till en stadsdel som alla andra.

Kvarteret Mullvaden. Krummakargatan i Stockholm 1977 till 1978. Huset revs till slut och på platsen finns i dag bostadsrättsföreningen Ockupanten.

Ultrahuset. Ultrahuset i Haninge ockuperades när kulturföreningen Ultra tvingades flytta 1987. Efter ockupationen brann huset ned.

Hagahuset. Allaktivitetshuset Hagahuset i Göteborg ockuperades i samband med att det skulle stängas 1972.

Västra Mårtensgatan 5 och Kiliansgatan 7. Första ockupationerna i Sverige skedde i Lund sommaren 1969 under slagordet ”Tomma hus är allas hus”.